

FATİH DEVRİ TÜRK EDEBİYATINA GENEL BİR BAKIŞ

Doç. Dr. Atabey KILIÇ

Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
atabey@erciyes.edu.tr

Özet

Kendisi de şâir ve sanatkâr olan Fatih Sultan Mehmed'in maiyyetinde 185 şâir bulunduğu, bunlardan 30'una maaş bağladığı kaynaklarca bildirilmektedir. Zamanında Ahmed Paşa, Necâtî, Sinan Paşa, Mahmud Paşa, Molla Lutfî, Melîhî, Nişancı Mehmed Paşa, Karamanlı Nizâmî, Sirozlu Sa'dî gibi şâir ve âlimler yer almıştır. Ayrıca Mihrî Hatun ve Zeynep Hatun'un da bu devir şâirleri arasında yer aldığını görmekteyiz. Fatih devri, Türk edebiyatının her bakımdan atılımlar sergilediği bir dönem olarak dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, Osmanlı Edebiyatı, Fatih Dönemi Edebiyatçıları

1. Giriş

Anadolu sahasında yazılmış ilk, Türk edebiyatında yazılmış ikinci şâirler tezkiresi olan Sehî'nin(ö.1548) Heşt Behişt adlı eserinde "*Her cins latîfeye kâbil, her çeşit hünere mâil, özellikle ilim ehline son derece rağbet gösterir ve iltifat ederdi ki hiç bir padişah etmemiştir... Bu bakımdan her kişi ilmi arzular, okumaya can atardı. Onun şâirler zümresine ettiği itibar ve verdiği şöhreti hiç bir padişah vermemiştir. Onun devrinde toplanan şâirler başka hiç bir padişah zamanında bir araya gelmemiştir. Onların her birine ulu dirlikler verir, her an huzuruna getirir ve karşılıklı şiir söyletirdi. Arab'dan ve Acem'den marifetli kimseleri aratır, buldurur ve korur, gözetirdi. Kısaca nâzik tabiatlı, hüner sahibi, hünerin her çeşidini seven, hüner sahiplerini koruyan bir kimseydi.*"¹ denilerek bir kısım özellikleri vasfedilen İstanbul fâtihi Sultan Mehmed (1430-1481) devri, Anadolu sahası Türk edebiyatının 14. yy.da atılan temeller üzerinde yükseldiği bir dönemdir.

15. yy. Türk edebiyatı sadece Anadolu sahasında değil Ortaasya Çağatay sahası ve Azerî sahasında da büyük bir varlık göstermiştir. Çağatay sahasında Emîrî, Sekkâkî, Lutfî, Mirzâ Haydar, Atayî, Sultan Hüseyin Baykara gibi değerli isimlerin yanında boy gösteren en önemli şahsiyet, belki de bütün Türk edebiyatının en önemli isimlerinden olan Ali Şîr Nevâî'dir.

Azerî sahasında ise bu devrin en büyük ismi olarak karşımıza Akkoyunlu hükümdarının himayesinde yetişen ve Nesîmî'yi Fuzûlî'ye bağlayan şâir olarak bilinen Habîbî çıkmaktadır. Yine Hakîkî mahlası ile şiirler yazan Karakoyunlu hükümdarı Cihanşah Yusuf da bu asır Azerî sahasının önemli isimleri arasında yer almaktadır.

Anadolu'da Beylikler devrinde özellikle tercüme eserlerle temelleri atılan Anadolu sahası Türk edebiyatı 15. yy.ın ilk yarısında Ahmed-i Dâî, Ahmedî, Mercüme Ahmed, Süleyman Çelebi, Şeyhî ve Eşrefoğlu gibi şahsiyetlerin eserleri ile dikkat çekmekte idi.

2. Fatih'in Şiirleri ve Edebî Yönü

Kendisi de bir şâir olup Avnî mahlasını kullanan Fatih Sultan Mehmed, şâir sultanlar içerisinde divanı olan ilk Osmanlı padişahıdır. Fatih'in dış görünüşünü kendini tanıyan yerli ve yabancı birçok yazar, sanatkâr tasvir etmiştir. İtalyan Zorzo Dolfin, onun az gülen, çalışkan, zeki, amacına ulaşmada inatçı, kitap okumayı çok seven, araştırmalar ve incelemeler yapan cömert bir insan olduğunu söyler. Neşrî ise Fatih'i; adaletli, yiğit, bilgin, dindar, bilim adamlarını ve erdem sahiplerini koruyan bir kişi olarak tanıtır. Bu özellikleri onun sefere gittiği yerlerden birçok âlim ve sanatçıyı İstanbul'a getirmesine de vesile olmuştur. Her nerede yüksek bir âlim duyarsa onu İstanbul'a getirmek için her fedakârlığı yapardı. Çocukluğundan itibaren bir ilim, şiir ve sanat muhitinde yetişmiş ve bu ilgisini hayatının sonuna kadar sürdürmüştür.² Fatih Sultan Mehmed, babası II. Murad'ın sarayında devrin birçok şâirlerinin toplandığını görmüştü. Kısacası, edebiyat ve şiir zevki içinde yetişmiş Fatih'in manzum sözle ülfeti çocukluğundan başlamıştır. Âlim ve şâirlerle sohbet toplantıları II. Mehmed döneminde haftada iki gün yapılmıştır.³ Devrinde 185 şâirin maiyetinde bulunduğu, otuz kadarının da ayda bir akçelik maşa bağlandığı Latîf ve Kınalı-zâde⁴ tezkirelerinde bildirilmektedir.⁵

Fatih'in şiirlerinin toplandığı eseri, bir divandan çok içerisinde gazellerin bulunduğu bir divançe niteliğindedir. Fatih Sultan Mehmed klâsik tarife uygun, yani başında Allah, Peygamber ve din büyükleri hakkında kasideler, medhiyeler bulunan, sonra alfabenin her harfine uygun kafiyelerde birçok gazelleri ihtiva eden tam bir divan vücuda getirmemiştir. Buna rağmen onun, devrine göre iyi bir şâir olduğunu bu divançedeki şiirler açıkça ortaya koymaktadır. Ancak Franz Babinger'e göre; "Avnî, Osmanlı şâirlerinin en büyüklerinden biri olarak gösterilse de, gazellerini üstünkörü incelemek bile böyle bir övgüyü hak etmediğini ortaya çıkarmaya yeter. Sultanın divanından bir örnek, bu izlenimi kuşkusuz destekleyecek ve sultanın imge ve metafor kullanımında, fikirlerinde ve dilinde hiç de özgün olmadığını ortaya koyacaktır. Bu dizelerde anlatılanlar daha önce bin kez, çok daha iyi biçimlerde söylenmiştir. Hiçbir tarafsız eleştirmen, bunları Türk şiirinin bir başyapıtı olarak göremez."⁶ Babinger'in söylediğinin aksine Avnî'nin şiirlerindeki hayal zenginliği ve yeni buluşlar dikkat çekicidir. Şiirlerindeki rindâne ve âşıkâne söyleşilerin yanında hükümdarlığını yansıtan beyitler de vardır.⁷

*Bizümle saltanat lâfın idermiş ol Karamanî
Hudâ fırsat virürse ger kara yire karam anı*

Fatih'in 6 dil bildiği rivayet edilmekle beraber, özellikle Arapça'ya ve Farsça'ya, eserleri aslından okuyacak kadar vâkıf olduğu anlaşılmaktadır. Şiirlerinde

karşılaştığımız dili, zamanının diğer şâirlerinden pek de farklı olmayan Avnî, devrine göre sade ve duru bir üslup kullanmıştır. Kimi beyitlerinde konuşma dili rahatlığı içindedir:⁸

*Sâki getir getir yine dünki şarâbumı
Söylet dile getir yine çeng ü rebâbumı*

*

*Ben var iken gerek bana bu zevk u bu safâ
Bir gün gele ki görmeye kimse türâbumı*

*

*Kimün kim bir büt-i sîmîni vardur
Eger şâh-ı cihân ise gedâdur*

*

*Aşk içinde kimi var idem kime hâlim diyem
Düşman oldular seninçün dostum âlem bana*

Şiirlerinde, ölüm karşısında çaresizliği, dünyanın geçiciliğini, âciz bir kul olduğunu unutmadığı da görülür. Divandaki gazeller bize Avnî'nin "aşk, sevgili ve güzeller" konusundaki düşüncelerini tüm samimiyeti ve açıklığıyla ortaya koyar. O tamamen hissî ve hiç bir çıkara dayanmayan bir sevgilinin övgüsü içindedir. Divan şiirinin geleneklerine uygun olarak "o da gerçek dost bulmanın zorluğundan, devrinden, anlaşılmamaktan, ayrılıktan, güzellerin eziyetlerinden, gönülden, felekten dem vurur":⁹

*Cevr-i dilber ta'n-ı düşmen süz-ı firkat za'f-ı dil
Türlü türlü derd için yaratmış Allâhum beni*

*

*

*Dil nice rüsvâ vü şeydâ olmasun
Gözlerün fettânına meftûndur*

*

*

*Câna hicrûn hançeri geçdüğü yetmez miydi kim
Gamze tîrini atarsun ol dahi câna geçer*

Şiirlerinin incelenmesiyle ortaya çıkan bir başka sonuç da Şirazlı Hâfız ve Şeyh Sa'dî gibi lirik ve didaktik İran şâirlerinin etkisinde kalmış olmasıdır. Anadolu sahasında ise en çok Şeyhî ve Ahmed Paşa'nın etkisinde kalmıştır. Bu şâirlere nazire olarak yazdığı gazelleri kaynaklar ayrıca bildirmektedir.¹⁰

Gedâ-yı dilber olmak yeğ cihânın pâdişâsından

diyen şairin gazellerindeki didaktik, öğüt verici ve atasözlerine yakın söyleyişler bu etkiyi daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Fatih Sultan Mehmed'e babası II. Murad'dan gelen şiir yazma yeteneğinin kendisinden sonra da devam ettiğini görürüz. Fatih'in iki oğlu padişah Bayezid ile Şehzâde Cem ve Fatih'in torunları şehzâde Korkud, Padişah Yavuz Sultan Selim, Kanunî Sultan Süleyman tanınmış şâirlerdendir. Daha sonraki devirlerde gelen II. Selim, III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed, II. Osman, IV. Murad, II. Mustafa, III. Mustafa, III. Ahmed, I. Mahmud, III. Selim, II. Mahmud ve V. Mehmed de şiirle meşgul olmuşlardır.¹¹

3. Fatih Devri Türk Edebiyatında Önemli İsimler ve Eserler

Fatih devri Türk edebiyatına bakıldığında hemen dikkati çeken isimlerin başında Ahmed Paşa gelmektedir. 15. yy.ın en tanınmış, en değerli şâirlerindendir. II. Murad devri kazaskerlerinden Veliyüddin Efendi'nin oğludur. Edirne, Bursa veya Dimetoka'da doğduğu söylenir. Yüksek öğrenim görmüş, iyi yetişmiştir. 1496-97 yılında Bursa'da ölmüştür. Zeki, zarif, nüktedan, hazırcevap bir kişi olduğu kaynaklarca belirtilen Ahmed Paşa, devrinin en büyük şâiri olarak kabul edilmiş, saygı görmüştür. Âhî, Lâmiî, Necâtî, Zâtî, Bâkî gibi şâirler ona nazireler yazmıştır. Ahmed Paşa hem gazel, hem de kaside vadisinde başarı göstermiş bir şâirdir. Dinî, tasavvufî konulara fazla rağbet etmemiş, din dışı konuları, beşerî aşkı şiirlerinde işlemiştir. Aruzu ustaca kullanmış, âhenkli şiirler yazmıştır. Bütün tezkiyeciler şâiri takdir etmiştir. Zamanında şöhreti ülke sınırlarını aşmış olup şiirleri tâ Herat sarayında, Baykara sohbetlerinde okunmuştur.

Bu yüzyıl Osmanlı sahası şâirlerden Behiştî, Hüseyin Baykara'nın meclisinde Ahmed Paşa'nın

*Çîn-i zülfün müşke benzetdüm hatâsın bilmedüm
Key perişân söyledüm bu yüz karasın bilmedüm*

matlalı gazelini okumaya başlayınca, devrin en önemli şâirlerinden olan Molla Câmî, şiirin âhengi ve güzelliği karşısında coşmuş ve ayağa kalkarak raks etmeye başlamıştır.

Ahmed Paşa'nın;

*Gül yüzünde görelî zülf-i semen-sây gönül
Kuru sevdâda yeler bî-ser ü bî-pây gönül
Dimedüm mi sana dolaşma ana hây gönül
Vay gönül vay bu gönül vay gönül ey vây gönül*

kıt'ası ile başlayan murabba'ı çok meşhurdur. Fatih de Ahmed Paşa'nın çok sevdiği bu manzumesine aşağıya ilk kıt'asını aldığımız muhammes şeklinde bir nazire yazmıştır.

*Sevdüñ ol dilberi söz eslemediñ vây gönül
Eyledüñ kendüzüñi âleme rüsvây gönül*

*Sana cevr eylemede kılmaz o pervây gönül
Cevre sabreyleyemezsin nideyin hây gönül
Gönül ey vây gönül vây gönül vây gönül*

Fatih devrinin en önemli ikinci ismi Necâtî'dir. Edirneli'dir. Doğum tarihi bilinmiyor. Fatih Sultan Mehmed'in ihsanına lâyık olan Necâtî, II. Bayezid tarafından da takdir edilmiştir. 1509 tarihinde ölmüştür.

Necâtî, dile ve tekniğe hâkim bir şâirdir. Sade, samimî, külfetsiz, âşıkâne gazelleri gerçek değerini ortaya koyar. Türkçe mazmunları ve atasözlerini kullanmak bakımından da devrinin en büyük şâiri sayılmıştır. Fuzulî'yi, Bâkî'yi ve hatta Nedîm'i etkilemiştir. Söyleyiş ve sanat kudreti bakımından kendisinden sonra gelen şâirlerden pek de geri kalmaz. Divan'ı vardır.

*Çıkalı göklere âhum şereri döne döne
Yandı kandîl-i sipihriñ ciğeri döne döne*

*Ayağı yer mi basar zülfüne ber-dâr olanuñ
Zevk u şevk ile virür cân u seri döne döne*

*

*Lâle-hadler yine gülşende neler etmediler
Servi yürütmediler goncayı söyletmediler*

*Taşradan geldi çemen mülkine bî-gâne diyü
Devr-i gül sohbetine lâleyi iletmediler*

İstanbul'un ilk kadısı Hızır Bey'in oğlu olan Sinan Paşa, Fatih devrinin hem ilimde hem de edebiyatta yüksek şahsiyetlerinden biridir. Fatih, Sinan Paşa'yı kendisine hoca tayin etmişti. Bir aralık bu değerli âlim ve şâirle arası açılan padişah, Sinan Paşa'yı azledip ardından hapsedmiştir. İstanbul âlimleri, kabahatsiz olan Sinan Paşa serbest bırakılmazsa hep birlikte memleketi terk edip gideceklerini söyleyince Fatih, Sinan Paşa'yı hapisten çıkarıp Sivrihisar kadılığına tayin etmiştir. Sinan Paşa, 15. asır Türk nestrinin en güzel edebî eseri sayılan Tazarru-nâme isimli kitabından başka muhtelif ilmî eserler de yazmıştır.¹²

Sinan Paşa gibi büyük bir âlimin öğrencisi, Kemal Paşazade gibi eşi az bulunur bir bilginin de hocası olan Tokatlı Molla Lutfî -nam-ı diğër ile Deli Lutfî-çok ilginç bir kişiliğe sahip olup bu devrin önemli isimleri arasında yer almaktadır. Devrinde kırıp geçirmedığı, hicvetmediği adam neredeyse yoktur. Eleştirel bir bakış açısına sahiptir ve bu sayede üstün bir âlim olmuştur. Görüş ve düşüncelerini pervasızca herkese söylediği rivayet edilir. Ali Kuşçu ile matematik bahislerinde münakaşa edebilen tek Osmanlıdır. Fatih Sultan Mehmed, sohbetinden hoşlandığı arkadaşlarından biri olan Lutfî'yi Topkapı Sarayındaki hususî kütüphanesine memur olarak tayin etmiştir. Lutfî, hadis, mantık, belâgat gibi bilimlerle alâkalı eserler yazmıştır. Sinan Paşa gibi Lutfî de serbest düşünceli, geniş görüşlü, rind ve şâirdir. Kaynakların bildirdiğine göre, kütüphane memurluğu sırasında padişah onunla

şakalaşmaktan hoşlanır, Molla Lutfi de padişahın sözlerine serbest eda ile cevaplar verirmiş. Fatih'in ölümünden sonra Fatih Medresesine müderris olan Lutfi, birgün dar kafalı hocaların teşvikiyle ve derste söylediği bir sözden dolayı Et Meydanında boynu vurularak öldürülmüştür.

Adnî mahlası ile şiirler yazan Mahmut Paşa, Osmanlı devletinin ilk veziri olup yumuşak huylu bir insandır. Devlet işlerini ve siyaseti iyi bilir. Ancak ne var ki dost bildiklerinin gadrine uğrayarak, âdetâ;

*Rûyına hâil olan dîde-i hûn-âbımdır
Bana düşmanlık eden yine ahbâbımdır*

beytinin işareti üzere 1474'te idam edilecektir.

Fatih devri şâirlerinden olup İran'da eğitim gören ve ünlü İran şâiri Molla Câmî'nin sınıf arkadaşı olduğu söylenen Melîhî, çağının üstat tanınmış şâirlerdendir. Ayrıca Cemâlî; Nişânî mahlasıyla şiirler yazan Karamanlı Nişancı Mehmed Paşa; genç yaşta ölmesine rağmen şöhretini duyuran Nizâmî, Sultan Cem'in kâtibi ve nişancısı Sirozlu Sa'dî, Bursalı Nakkaş Sâfi, Priştineli Mesîhî devrin şöhret kazanmış şâirleri arasındadır.

Bunlardan Karamanlı Nizâmî Konya'da doğmuştur. Babası çevresinde ün kazanmış müderrislerden Molla Veliyüddin'dir. Genç yaşta İran'a gitmiş, orada bilgisini artırmış ve Farsça'yı öğrenmiştir. Fatih'in çağrısı üzerine İstanbul'a giderken, genç yaşta iken, yolda hastalanıp ölmüştür. Nizâmî'nin gerçek kişiliği gazellerinde görülmektedir. Nazirelerinin büyük bölümü Ahmed Paşa'ya söylenmiştir. Divanındaki şiirlerin üçte biri nazirelerden oluşan Nizâmî bunlarda bir taklitçi durumunda kalmamış, sanat gücünü ortaya koyarak ustalığını kabul ettirmiştir. Nizâmî'nin gazellerine içlerinde Zâtî, Bâkî, Necâtî, Hayâlî, Cafer Çelebi, Sultan Cem gibilerinin de bulunduğu 78 şâir tarafından 176 adet nazire yazılmıştır.

15. yy.ın ikinci yarısında yaşayan ve 1512'de yoksulluk içerisinde ölen Mesîhî, usta bir hattat olarak da tanınır. Divan'ından başka Şehrengiz'i ve Gül-i Sad-berg adlı mensur bir eseri vardır.

Devrin mesnevî şâirlerinin en tanınmışlarından biri Hamdullah Hamdî'dir. Hacı Bayram-ı Velî'nin halifesi ünlü bilgin Ak Şemseddin'in oğludur. Anadolu sahasının hamse sahibi ilk şâiridir. Hamsesi, Leylâ vü Mecnun, Yusuf u Züleyhâ, Kıyafet-nâme, Mevlid ve Tuhfetü'l-Uşşâk adlı eserlerden meydana gelir. 1508'de ölmüştür.

Fatih devri Türk edebiyatının dikkati çeken bir başka yönü kadın şâirleridir. Zeynep Hatun ve Mihrî Hatun yüzyılım şöhret kazanmış iki kadın şâiridir. Ancak, kaynaklarda belirtildiğine göre, kendilerinden sonra 19. yy.'ın sonuna kadar yetişen bütün kadın divan şâirlerinde olduğu gibi bunlarda da kadınca duygular görülmez. Bunlar genellikle erkek şâirlerin duygu ve edalarıyla şiirlerini kaleme almışlardır. Tabiatıyla bu davranışlarında, yaşadıkları çağın değer ölçülerinin etkisi büyüktür.¹³ Ancak F. Babinger Mihrî Hatun ile Zeynep Hatun'u erkek çağdaşların-

dan üstün görür ve buna sebep olarak da bu iki şâirenin “üsluplarında Acem modellerini kullanmamış, içlerinden geldiği gibi yazmış olmalarını” gösterir.¹⁴ Mihrî Hatun'un bir gazelinden üç beyti aşağıya alıyoruz:

*Ben umardım ki seni yâr-ı vefâdâr olasın
Ne bileydim ki seni böyle cefâkâr olasın*

*

*Hele sen kâ'ide-i cevrde eksik komadın
Dostluk hakkı ise ancağ ola var olasın*

*

*Reh-i aşkında neler çekdiğüm ey dost benim
Bilesin bir gün ola aşka giriftâr olasın*

Tekke şiiri içinde ele alınması gereken Eşrefoğlu Rûmî, Rûşenî, Kemâl-i Ümmî gibi mutasavvîf şâirler burada ele alınmamıştır. Ancak dinî konuların, dinî mesnevilerin 15. yy.da rağbette olduğunu söylemek gerekir.

Fatih devrinde yetişen âlim ve şâirler arasında tarihçileri de kaydetmek lâzımdır. Osmanoğulları saltanatına ait ilk tarihler Fatih Sultan Mehmed zamanında yazılmaya başlanmıştır. Behiştî, Enverî, Oruç Bey bu devrin tanınmış tarihçilerindedir.

Sonuç

Sonuç olarak, 15. yy. Türk edebiyatı içerisinde hemen hemen 30 yıllık bir süreyi kapsayan Fatih Sultan Mehmed devri, edebiyatımızın önemli atılımlar gerçekleştirdiği, 16. yy.daki büyük gelişimi hazırlayan bir devre olarak dikkat çekmektedir.

KAYNAKLAR

- Ak, Coşkun: **Şair Padişahlar**, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 2001.
Ali Asgar Hikmet: **Camî Hayatı ve Eserleri**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, İstanbul 1991.
Babinger, Franz : **Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı**, (Çev. Dost Körpe) (4. baskı) Oğlak Yayınları, İstanbul 2002.

- Cengiz, Halil Erdoğan: **Divan Şiiri Antolojisi**, Bilgi Yayınevi, İstanbul 1983.
- İsen, Mustafa: **Sehî Bey Tezkiresi Heşt-Behişt**, Akçağ Yayınları, Ankara 1998.
- Kınalı-zade Hasan Çelebi, **Tezkiretü'ş-şuarâ** (Yay. Dr. İbrahim Kutluk), 1. C., TTK, Ankara 1978.
- Pala, İskender: **Şiirler, Şairler, Meclisler**, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1997.
- Sevengil, Refik Ahmed: **Fatih Devrinde Alimler, Sanatkarlar ve Kültür Hayatı**, Nebioğlu Yayınevi, İstanbul tarihsiz.
- Tulum, A. Mertol: **Sinan Paşa Tazarru'nâme**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.
- Uzunçarşılı, Ord. Prof. Dr. İsmail: **Osmanlı Tarihi, II. C.**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1983.
- Ünver, Ord. Prof. Dr. Süheyl : **İlim ve Sanat Tarihimizde Fatih Sultan Mehmed**, Türkler Ansiklopedisi, 11. C, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002.

DİPNOTLAR

- ¹ Dr. Mustafa İsen, Sehî Bey Tezkiresi Heşt-Behişt, Akçağ Yayınları, Ankara 1998, s. 50; ayrıca bkz. Günay Kut, Heşt Bihîşt, Harvard 1978, s. 96 vd.
- ² Coşkun Ak, Şair Padişahlar, Ankara 2001, s. 103.
- ³ Coşkun Ak, Şair Padişahlar, s. 103-104.
- ⁴ Kınalı-zade Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-şuarâ (Yay. Dr. İbrahim Kutluk), 1. C., TTK, Ankara 1978, s. 77.
- ⁵ Franz Babinger, Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı, (Çev. Dost Körpe) (4. baskı), Oğlak Yayınları, İstanbul 2002, s. 401.
- ⁶ Franz Babinger, Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı, s. 400.
- ⁷ A.g.e. s. 105.
- ⁸ Coşkun Ak, Şair Padişahlar, s. 104.
- ⁹ Coşkun Ak, Şair Padişahlar, s. 106.
- ¹⁰ A.g.e., s. 108.
- ¹¹ Refik Ahmed Sevengil, Fatih Devrinde Alimler, Sanatkârlar ve Kültür Hayatı, Nebioğlu Yayınevi, İstanbul tarihsiz, s. 75.
- ¹² A. Mertol Tulum, Tazarru'nâme, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.
- ¹³ Pek çok kaynak tarafından aynen aktarılan kadın şâirlerde kadınca ifadenin bulunmadığı iddiası bize göre araştırılması, üzerinde düşünülüp tartışılması gereken bir problem-dir. Sanırız öncelikle eski şiirimizde erkek söyleyişi veya erkekçe söyleyişin var olup olmadığı, var ise eğer bunun ne olduğunun tespit edilmesi ve ardından da kadın şâirlerde erkeklere oranla var olan eksiklik ya da söyleyiş benzerliğinin belirlenmesi gerekecektir.
- ¹⁴ F. Babinger, Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı, s. 403.